

32002R1400

1.8.2002

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

L 203/30

KOMISJONI MÄÄRUS (EÜ) nr 1400/2002,**31. juuli 2002,****asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes mootorsõidukisektoris**

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut,

võttes arvesse nõukogu 2. märtsi 1965. aasta määrust nr 19/65/EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 3 kohaldamise kohta teatavate kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes, ⁽¹⁾ viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1215/1999, ⁽²⁾ eriti selle artiklit 1,

olles avaldanud käesoleva määruse eelnõu, ⁽³⁾

olles konsulteerinud konkurentsi piiravat tegevust ja turgu valitsevat seisundit käsitleva nõuandekomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) Mootorsõidukisektoris uute mootorsõidukite ja varuosade turustamisel ning müügijärgsete teenuste pakkumisel omandatud kogemused võimaldavad määratleda vertikaalsete kokkulepete liigid, mida üldiselt võib pidada artikli 81 lõikes 3 sätestatud tingimustele vastavaks.
- (2) Need kogemused viivad järeldusele, et kõnealuses sektoris tuleb kehtestada rangemad eeskirjad kui need, mis on sätestatud komisjoni 22. detsembri 1999. aasta määruses (EÜ) nr 2790/1999 asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes. ⁽⁴⁾
- (3) Liigi alusel tehtavat erandit (edaspidi "erand") käsitlevaid rangemaid eeskirju tuleks kohaldada vertikaalsete kokkulepete suhtes, mis käsitlevad uute mootorsõidukite ostmist ja müüki, mootorsõidukite varuosade ostmist ja müüki ning selliste sõidukite remondi- ja hooldusteenuste ostmist ja müüki, kui nimetatud kokkulepped on sõlmitud ettevõtjate vahel, kes ei konkureeri omavahel, teatavate konkurentide vahel või teatavate kauba jaemüüjate või remonditöökodade ühenduste vahel. See hõlmab vertikaalseid kokkuleppeid, mis on sõlmitud jaekaubanduse tasandil tegutseva turustaja või volitatud remonditöökoja ning turustaja (või turustaja alltöövõtja) või remonditöökoja vahel. Käesolevat määrust tuleks kohaldada ka juhul, kui

vertikaalsed kokkulepped sisaldavad lisasätteid intellektuaalomandi õiguste loovutamise või kasutamise kohta. Vertikaalsete kokkulepete mõiste tuleb määratleda nii, et see hõlmaks nii selliseid kokkuleppeid kui ka vastavat kooskõlastatud tegevust.

- (4) Erandist saadav soodustus peaks piirduma vertikaalsete kokkulepetega, mille puhul on võimalik piisava kindlusega eeldada, et need vastavad asutamislepingu artikli 81 lõike 3 tingimustele.
- (5) Käesolevas määruses määratletud liikidesse kuuluvad vertikaalsed kokkulepped võivad tänu paremale kooskõlastamisele osalevate ettevõtjate vahel tõhustada majanduslikku tasuvust tootmis- või turustamisahelas. Eelkõige võivad need aidata vähendada poolte tehingu- ja turustuskulusid ning muuta optimaalseks müügi- ja investeringute taset.
- (6) Tõenäosus, et sellised tõhususele kaasaaitavad tagajärjed kaaluvad üles võimalikud vertikaalsete kokkulepetes sisalduvatest piirangutest tulenevad konkurentsiastased mõjud, sõltub asjaomaste ettevõtjate turuvõimust ja seega sellest, kui suures ulatuses peavad kõnealused ettevõtjad konkureerima muude tarnijatega, kelle kaupu ja teenuseid ostjad peavad toodete omaduste, hinna ja kasutusotstarbe tõttu omavahel asendatavaks või vahetatavaks.
- (7) Tarnijate turuvõimu väljendamiseks tuleb kindlaks määrata turuosal põhinevad künnised. See konkreetset sektorit käsitlev määrus peaks eelkõige valikulise turustamise osas sisaldama määruses (EÜ) nr 2790/1999 sätestatud eeskirjadest rangemaid eeskirju. Künnised, millest allpool võib eeldada, et vertikaalsete kokkulepetega antavad eelised kaaluvad üles nende piirava mõju, peaksid varieeruma lähtuvalt eri liiki vertikaalsete kokkulepete laadist. Seepärast võib eeldada, et üldjuhul annavad vertikaalsed kokkulepped sellised eelised, kui asjaomase tarnija turuosa on kuni 30 % uute mootorsõidukite või varuosade turust või kuni 40 % turust, kui uute mootorsõidukite müügi puhul kasutatakse kvantitatiivset valikulist turustamist. Müügijärgsete teenuste puhul võib üldjuhul eeldada, et vertikaalsete kokkulepetega, milles tarnija määrab kriteeriumid, mille järgi tema volitatud remonditöökojad peavad pakkuma vastavat marki mootorsõidukite remondi- ja hooldusteenuseid, ning tagab neile selliste teenuste pakkumiseks vajaliku varustuse ja väljaõppe, antakse sellised eelised juhul, kui asjaomase tarnija volitatud remonditöökodade võrgu turuosa on kuni 30 %. Ainuõigusliku tarnimise kohustusi sisaldavate vertikaalsete kokkulepete korral on selliste vertikaalsete kokkulepete turule avaldatava mõju kindlaks määramisel oluline ostja turuosa.

⁽¹⁾ EÜT 36, 6.3.1965, lk 533/65.

⁽²⁾ EÜT L 148, 15.6.1999, lk 1.

⁽³⁾ EÜT C 67, 16.3.2002, lk 2.

⁽⁴⁾ EÜT L 336, 29.12.1999, lk 21.

- (8) Nende turuosa künniste ületamisel ei saa tavaliselt eeldada, et artikli 81 lõike 1 reguleerimisalasse kuuluvate vertikaalsete kokkulepete põhjustatud objektiivsed eelised oleksid sellist laadi ja sellise ulatusega, et kompenseeriks negatiivse mõju, mille nad on konkurentsile tekitanud. Selliseid eeliseid võib siiski eeldada kvalitatiivse valikulise turustamise korral, olenemata tarnija turuosa suurusest.
- (9) Tagamaks, et tarnija ei saaks kokkulepet lõpetada, kuna turustaja või remonditöökoja tegevus soodustab konkurentsi teket, näiteks aktiivse või passiivse müügi kaudu välistarbijatele või remondi- ja hooldusteenuste pakkumise kaudu eri mootorsõidukimarkidele või nende teenuste pakkumiseks allhankelepingute sõlmimise kaudu, tuleb kokkuleppe lõpetamist käsitlevas teatises esitada kirjalikult põhjendused, mis peavad olema objektiivsed ning selged ja arusaadavad. Selleks, et kindlustada turustajate ja remonditöökodade sõltumatust oma tarnijatest, tuleb ühtlasi ette näha minimaalsed etteteatamistähtajad piiratud ajaks sõlmitud kokkulepete uuendamata jätmisel ja piiramatu kehtivusajaga kokkulepete lõpetamisel.
- (10) Turuintegratsiooni edendamiseks ning selleks, et turustajad ja volitatud remonditöökojad saaksid kasutada täiendavaid äri võimalusi, tuleb neil võimaldada osta turustussüsteemi kuuluvaid teisi sama liiki ettevõtjaid, kes tegelevad sama marki mootorsõidukite müügi või remondiga. Selleks tuleb kõigis tarnija ning turustaja või volitatud remonditöökoja vahelistes vertikaalsetes kokkulepetes ette näha, et viimastel on õigus anda kõik oma õigused ja kohustused üle enda valitud ja turustussüsteemi kuuluvale sama liiki ettevõtjale, kes tegeleb sama marki mootorsõidukite müügi või remondiga.
- (11) Soodustamiseks turustuskokkuleppe poolte vaheliste vaidluste kiiret lahendamist, mis võivad muidu takistada tõhusat konkurentsi, tuleks kokkulepete suhtes lubada erandit ainult juhul, kui nendes antakse kõigile pooltele õigus pöörduda sõltumatu eksperdi või vahekohtuniku poole, eelkõige juhul, kui teatatakse kokkuleppe lõpetamisest.
- (12) Olenemata asjaomaste ettevõtjate turuosa suurusest ei hõlma käesolev määrus vertikaalsete kokkuleppeid, mis sisaldavad teatavat liiki rangeid konkurentsivastaseid piiranguid (põhilised piirangud), mis üldjuhul piiravad konkurentsi märkimisväärselt isegi väikeste turuosade puhul ning mis ei ole eespool nimetatud positiivse mõju saavutamiseks hädavajalikud. See hõlmab eelkõige selliseid vertikaalseid kokkuleppeid, mis sisaldavad piiranguid minimaalsete või kinnitatud edasimüügihindade näol ning, teatavate eranditega, piiranguid territooriumide või klientide osas, kellele turustaja või remonditöökoda võib lepingujärgseid kaupu või teenuseid müüa. Selliste kokkulepete suhtes ei tohiks erandit teha.
- (13) Tuleb tagada, et tõhus konkurents ühisturul ja eri liikmesriikides asuvate turustajate vahel ei oleks piiratud juhul, kui tarnija kasutab mõnedel turgudel valikulist turustamist ja teistel turgudel muid turustusvorme. Erandit ei tohiks teha eelkõige valikulise turustamise kokkulepete suhtes, mis piiravad passiivset müüki lõppkasutajatele või volitamata turustajatele turgudel, kus on kindlaks määratud territooriumid, mille suhtes kehtib ainuõigus, ning ka selliste valikulise turustamise kokkulepete suhtes, mis piiravad passiivset müüki klientide rühmadele, kelle suhtes on ainuõigus muudel turustajatel. Erandi andmisest tuleks hoiduda ka ainuõiguslike turustuskokkulepete puhul, kui nendega piiratakse aktiivset või passiivset müüki lõppkasutajale või volitamata turustajatele turgudel, kus kasutatakse valikulist turustamist.
- (14) Turustaja õigus müüa lõppkasutajatele passiivselt või, kui see on asjakohane, aktiivselt uusi mootorsõidukeid peaks hõlmama õigust müüa neid sõidukeid lõppkasutajatele, kes on volitanud vahendajat või ostuagenti enda nimel ostma, vastu võtma, transportima või ladustama uusi mootorsõidukeid.
- (15) Turustaja õigus müüa lõppkasutajatele passiivselt või, kui see on asjakohane, aktiivselt uusi mootorsõidukeid või varuosid ning volitatud remonditöökoja õigus müüa remondi- ja hooldusteenuseid peaks hõlmama õigust kasutada interneti ja internetis osutatud veebisaitide.
- (16) Kui tarnijad kehtestavad piirangud turustajate müügi suhtes muudes liikmesriikides asuvatele lõppkasutajatele, näiteks tehes turustajale makstava tasu või ostuhinna sõltuvaks sõidukite sihtkohast või lõppkasutajate elukohast, vastab see kaudsele müügi piirangule. Kaudseks müügi piiranguks on ka näiteks tarnekvoodid, mis on kehtestatud muu territooriumi kui ühisturu põhjal olenemata sellest, kas need on seotud müügiplaanidega. Kaudsele müügi piirangule vastavad ka sõidukite sihtkohal põhinevad soodustuste süsteemid või toodete diskrimineeriv tarnimine turustajatele toodete puuduse korral või muudel asjaoludel.
- (17) Vertikaalsed kokkulepped, mis ei kohusta tarnija turustussüsteemi kuuluvaid volitatud remonditöökodasid täitma ühisturul müüdüd vastavat marki mootorsõidukite puhul garantiitingimusi, osutama tasuta teenuseid ja tegema taastustöid, vastavad kaudsele müügi piirangule ning nende suhtes ei tohiks erandit lubada. See kohustus ei piira mootorsõidukite tarnija õigust kohustada turustajat tagama uute müüdüd mootorsõidukite puhul garantiitingimuste täitmine, tasuta teenuste osutamine ja taastustööde tegemine kas turustaja enda poolt või allhanke kaudu volitatud remonditöökoja (remonditöökodade) poolt, kellega

sõlmitakse allhankeleping. Seepärast peaks tarbijatel olema neil juhtudel võimalik pöörduda turustaja poole, kui volitatud remonditöökoda, kellega turustaja on sõlminud nende teenuste osutamiseks allhankelepingu, ei ole eespool nimetatud kohustusi nõuetekohaselt täitnud. Võimaldamaks mootorsõidukite turustajate müüki lõppkasutajatele kogu ühisturul, tuleks erandit kohaldada ainult selliste turustuskokkulepete suhtes, mis kohustavad tarnija võrku kuuluvaid remonditöökodasid osutama lepingujärgsete kaupade suhtes remondi- ja hooldusteenuseid olenemata sellest, kas neid kaupu müüakse ühisturul.

(18) Turgudel, kus kasutatakse valikulist turustamist, tuleks erandit kohaldada keelu suhtes, mis takistab turustajal tegutseda muus tegevuskohas juhul, kui ta tegeleb selliste sõidukite turustamisega, mis ei ole sõiduautod või väikesed tarbesõidukid. Keelu suhtes ei kohaldata erandit juhul, kui see piirab turustaja äritegevuse laienemist lubatud tegevuskohas, näiteks piirates müügimahtude suurendamiseks, sealhulgas internetimüügi kaudu, vajalike infrastruktuuride arendamist või omandamist.

(19) Oleks ebasobiv kohaldada erandit vertikaalsete kokkulepete suhtes, mis piiravad originaalvaruosade või samaväärse kvaliteediga varuosade müüki turustussüsteemi liikmete poolt sõltumatutele remonditöökodadele, mis kasutavad neid remondi- ja hooldusteenuste pakkumisel. Nende varuosade puudumisel ei suuda sõltumatud remonditöökodad tõhusalt konkureerida volitatud remonditöökodadega, sest neil ei ole võimalik osutada tarbijatele kvaliteetseid teenuseid, mis aitavad kaasa mootorsõidukite ohutule ja häireteta toimimisele.

(20) Selleks, et lõppkasutajatel oleks õigus osta tehniliste näitajate poolest muudes liikmesriikides müüdavatele sõidukitele vastavaid uusi mootorsõidukeid mis tahes turustajalt, kes müüb vastavaid sõidukimudeleid ja tegutseb ühisturul, tuleks erandit kohaldada ainult vertikaalsete kokkulepete suhtes, mis võimaldavad turustajal tellida, ladustada ja müüa selliseid sõidukeid, mis vastavad lepingujärgsele sortimendile. Diskrimineerivad või objektiivselt põhjendamatuid, eelkõige tarnetähtaegu või -hindu käsitlevaid tarnetingimusi, mida tarnija kohaldab vastavate sõidukite suhtes, tuleb käsitleda tingimustena, mis piiravad turustaja võimalust selliseid sõidukeid müüa.

(21) Mootorsõidukid on kallid ja tehniliselt keerukad liikuvkaubad, mis eeldavad korrapäraseid ja erakorralisi remondi- ja

hooldustöid. Uute mootorsõidukite turustajad ei pea siiski tingimata osutama remondi- ja hooldusteenuseid. Tarnijate ja lõppkasutajate seaduslikud huvid saab täielikult rahuldada, kui turustaja sõlmib nende teenuste osutamiseks garantiitingimuste täitmist ning tasuta teenuste osutamist ja taastustöid hõlmava allhankelepingu tarnija turustussüsteemi kuuluva ühe või mitme remonditöökojaga. On siiski asjakohane hõlbustada remondi- ja hooldusteenuste kättesaadavust. Seepärast võib tarnija nõuda, et turustajad, kes on sõlminud remondi- ja hooldusteenuste osutamiseks allhankelepingu ühe või mitme volitatud remonditöökojaga, annavad lõppkasutajatele kõnealuse remonditöokoja või kõnealuste remonditöökodade nime ja aadressi. Kui mõni volitatud remonditöökoda ei asu müügikoha läheduses, võib tarnija ühtlasi nõuda, et turustaja teataks lõppkasutajatele, kui kaugel kõnealune remonditöökoda asub. Tarnija võib sellised kohustused kehtestada üksnes juhul, kui ta kehtestab samasugused kohustused ka turustajatele, kelle oma remonditöökoda ei asu müügikohaga samal territooriumil.

(22) Asjakohaste remondi- ja hooldusteenuste pakkumine ei eelda, et volitatud remonditöökodad peavad tegelema ka uute mootorsõidukite müügiga. Seepärast ei peaks erand hõlmama vertikaalseid kokkuleppeid, mis sisaldavad otseid või kaudseid kohustusi või soodustusi, mis muudavad müügitegevuse ja teenuste osutamise omavahel seotuks või vastastikku sõltuvaks; see kehtib eelkõige juhul, kui turustajatele või volitatud remonditöökodadele makstav tasu, mis on seotud ühe tegevuse jaoks vajalike kaupade või teenuste ostu või müügiga, tehakse sõltuvaks teise tegevuse jaoks vajalike kaupade või teenuste ostust või müügist, või juhul, kui kõik sellised kaubad ja teenused koondatakse ühtsesse lahutamatusse tasustamis- või allahindlussüsteemi.

(23) Selleks, et tagada remondi- ja hooldusteenuste turul tõhus konkurents ja võimaldada remonditöökodadel lõppkasutajatele pakkuda konkurentsivõimelisi varuosi, sealhulgas nii originaalvaruosi kui ka samaväärse kvaliteediga varuosi, ei tohiks erand hõlmata vertikaalseid kokkuleppeid, mis piiravad sõidukitootja turustussüsteemi kuuluvate volitatud remonditöökodade, varuosade sõltumatute turustajate, sõltumatute remonditöökodade ja lõppkasutajate võimalust hankida varuosi nende tootjalt või nende valitud kolmandalt isikult. See ei mõjuta varuosade tootjate tsiivilvastutust.

- (24) Selleks, et volitatud ja sõltumatud remonditöökojad ning lõppkasutajad saaksid kindlaks teha mootorsõidukiosade või varuosade tootja ja valida konkurentsivõimeliste varuosade vahel, ei tohiks erand hõlmata kokkuleppeid, millega mootorsõidukitootja piirab sõidukiosade või originaalvaruosade tootja võimalust märgistada kõnealused osad tõhusalt ja nähtaval viisil oma kaubamärgi või logoga. Hõlbustamaks selle valiku tegemist ning sõidukitootja poolt sõiduki- ja varuosade tootmiseks ettenähtud tehniliste nõuete ning tootmis- ja kvaliteedistandardite kohaselt toodetud varuosade müüki, eeldatakse, et varuosad kujutavad endast originaalvaruosi, kui varuosade tootja väljastab tõendi selle kohta, et need osad on samaväärsel kvaliteediga kui mootorsõiduki kokkupanekul kasutatud sõidukiosad ning need on toodetud kõnealuste nõuete ja standardite kohaselt. Muid varuosi, mille kohta varuosade tootja võib igal ajal väljastada tõendi selle kohta, et nende kvaliteet vastab teatud mootorsõiduki kokkupanekul kasutatud sõidukiosade kvaliteedile, võib müüa samaväärsel kvaliteediga varuosadena.
- (25) Erand ei tohiks hõlmata vertikaalseid kokkuleppeid, mis piiravad volitatud remonditöökodade õigust kasutada mootorsõiduki remontimisel või hoolduses samaväärsel kvaliteediga varuosi. Arvestades sõidukitootjate otsest lepingulist osalust garantiiremondis, tasuta teenuste osutamisel ja taastustöödes, peaks erand hõlmama kokkuleppeid, mis kohustustavad volitatud remonditöökodasid kasutama remontimisel sõidukitootja poolt selliseks tarnitud originaalvaruosi.
- (26) Selleks, et kaitsta remondi- ja hooldusteenuste turul tõhusat konkurentsi ning vältida sõltumatute remonditöökodade turult väljajätmist, peavad mootorsõidukitootjad võimaldama huvitatud sõltumatutele ettevõtjatele täieliku juurdepääsu kõigile tehnilistele andmetele, diagnostika- ja muudele seadmetele, töövahenditele, sealhulgas asjakohasele tarkvarale, ning tagama neile mootorsõidukite remondiks ja hoolduseks vajaliku väljaõppe. Sõltumatud ettevõtjad, kellele tuleb selline juurdepääs tagada, on eelkõige sõltumatud remonditöökojad, remondiseadmete ja -vahendite tootjad, tehniliste andmete avaldajad, autoklubid, maanteeabi teenuseid pakkuvad ettevõtjad, kontrollija katseteenuseid pakkuvad ettevõtjad ning remonditöökodadele väljaõpet pakkuvad ettevõtjad. Juurdepääsutingimuste puhul ei tohi teha vahet volitatud ja sõltumatute ettevõtjate vahel, juurdepääs tuleb tagada taotluse korral ja asjatu viivitusega, ning andmete eest küsitav tasu ei tohi mõjutada nende kättesaadavust ja selle kehtestamisel tuleb arvestada, mil määral sõltumatu ettevõtja neid kasutab. Mootorsõidukite tarnija peaks tagama sõltumatutele ettevõtjatele juurdepääsu uusi mootorsõidukeid käsitlevatele tehnilistele andmetele samaaegselt volitatud remonditöökodadega ning ta ei tohi kohustada sõltumatuid ettevõtjaid ostma rohkem andmeid, kui on vaja konkreetse töö teostamiseks. Tarnijad peaksid olema kohustatud tagama juurdepääsu tehnilistele andmetele, mida on vaja mootorsõiduki elektronseadmete ümberprogrammeerimiseks. On siiski seaduslik ja korrektne, kui nad takistavad juurdepääsu tehnilistele andmetele, mis võivad anda kolmandatele isikutele võimaluse sõidukisse paigutatud kasutamistõkistest kõrvale hiilida või need välja lülitada, elektronseadmeid uuesti kalibreerida või teha muudatusi näiteks mootorsõiduki kiirust piiravates seadmetes, välja arvatud juhul, kui vargust, uuesti kalibreerimist või muudatuste tegemist saab takistada vähem piiravate meetmete abil. Intellektuaalomandi õigusi ja oskusteabega seotud õigusi, sealhulgas eespool nimetatud seadmetega seotud õigusi tuleb kasutada viisil, mis väldib igasugust kuritarvitamist.
- (27) Asjaomastele turgudele juurdepääsu tagamiseks ja seal kokkumängu vältimiseks ning selleks, et võimaldada turustajatel müüa kahe või enama üksteisest sõltumatu tootja toodetavaid sõidukimärke, tuleb erandiga siduda teatavad eritingimused. Seetõttu ei tohiks erandit teha konkurentsi-keelukohustuste suhtes. Ilma et see piiraks tarnija võimalust nõuda turustajalt, et sõidukid tuleb väljapanekusaalis paigutada markide kaupa, et vältida nende segiajamist, ei tohiks erandit teha konkureerivate sõidukimarkide müügi-keeldude suhtes. Sama kehtib ka kohustuse suhtes panna välja kogu mootorsõidukite valik, kui see muudab üksteisest sõltumatute ettevõtjate toodetavate sõidukite müügi või väljapaneku võimatuks või põhjendamatult raskeks. Kohustust omada konkreetsete sõidukimarkide müügi-gelelvaid töötajaid käsitletakse samuti kaudse konkurentsi-keelukohustusena ja seetõttu ei tohiks selle suhtes erandit kohaldada, välja arvatud juhul, kui turustaja teeb otsuse võtta tööle konkreetsete sõidukimarkide müügi-gelelvaid töötajad ja tarnija katab kõik sellest tulenevad lisakulud.
- (28) Selleks, et remonditöökojad saaksid osutada remondi- ja hooldusteenuseid kõigi mootorsõidukite puhul, ei tohiks erandit kohaldada kohustuse suhtes, mis piirab mootorsõidukite remonditöökodade võimalust osutada remondi- ja hooldusteenuseid konkureerivate tarnijate pakutatavate sõidukimarkide puhul.
- (29) Peale selle on vaja eritingimusi, millega jäetakse valikulise turustussüsteemi puhul mõningatel juhtudel kehtestatavad teatavad piirangud erandi reguleerimisalast välja. See kehtib eelkõige kohustuste puhul, mille tagajärjel valikulise turustussüsteemi liikmetel ei ole võimalik müüa teatud konkureerivate tarnijate sõidukimärke ja seetõttu võivad teatavad sõidukimargid turult välja jääda. Peale selle on vaja lisatingimusi, et soodustada margisisest konkurentsi ja turgude integreerumist ühisturul, võimaldada turustajatel ja volitatud remonditöökodadel kasutada ärivõimalusi

väljaspool oma tegevuskohta ning luua tingimused eri sõidukimarkidega tegelevate turustajate arenguks. Erandit ei tohiks teha eelkõige piirangute suhtes, mis takistavad sõiduautode ja väikeste tarbesõidukite turustamist või remondi- ja hooldusteenuste osutamist asukohas, milleks puudub luba. Tarnija võib nõuda, et sõiduautode ja väikeste tarbesõidukite täiendavad müügi- või turustuskohad või remonditöökojad peavad vastama asjakohastele kvaliteedinõuetele, mis kehtivad samas geograafilises piirkonnas asuvate samalaadsete müügikohtade suhtes.

(30) Erandit ei tohi kohaldada piirangute suhtes, mis piiravad turustaja võimalust müüa mootorsõidukite liisingteenuseid.

(31) Turuosa piirangud, asjaolu, et erand ei hõlma teatavaid vertikaalseid kokkuleppeid, ning käesolevas määruses sätestatud tingimused tagavad tavaliselt selle, et kokkulepped, mille suhtes kohaldatakse erandit, ei võimalda osalevatel ettevõtjatel kõnealuste toodete või teenuste olulise osa suhtes konkurentsi kaotada.

(32) Teatavatel juhtudel, kui üldjuhul erandi reguleerimisalasse kuuluvate kokkulepete mõju on artikli 81 lõikega 3 siiski vastuolus, võib komisjon erandi tühistada; see võib toimuda eelkõige siis, kui ostjal on märkimisväärne turuvõim asjaomasel turul, kus ta kaupa edasi müüb või teenuseid osutab, või kui vertikaalsete kokkulepete paralleelsetel võrgustikel on samalaadne mõju, mis märkimisväärselt piirab asjaomasele turule pääsemist või seelast konkurentsi; selline kumulatiivne mõju võib tekkida näiteks valikulise turustamise puhul. Komisjon võib erandi tühistada ka juhul, kui turul valitsevat konkurentsi takistab märkimisväärselt turuvõimu omava tarnija olemasolu või kui eri geograafilistel turgudel mootorsõidukite turustajatele kehtestatud hinnad ja tarnetingimused on märkimisväärselt erinevad. Komisjon võib erandi tühistada ka juhul, kui lepingujärgsele sortimendile vastavate kaupade tarnimisel kehtestatakse diskrimineerivad hinnad või müügitingimused või põhjendamatult kõrged lisamaksud näiteks parempoolse rooliga sõidukite eest.

(33) Määrus nr 19/65/EMÜ annab liikmesriikide asutustele õiguse tühistada erand vertikaalsete kokkulepete puhul, mille mõju on vastuolus artikli 81 lõikes 3 sätestatud tingimustega, kui selline mõju on täheldatav nende territooriumil või osal sellest ja kui sellise territooriumi näol on

tegemist selgepiirilise geograafilise turuga; nimetatud tühistamisõiguse kasutamine ei tohi piirata ühenduse konkurentsieeskirjade ühtset kohaldamist kogu ühenduse ühisturul ega kõnealuste eeskirjade rakendamiseks vastuvõetud meetmete täielikku toimet.

(34) Järelevalve parandamiseks samasuguse piirava mõjuga vertikaalsete kokkulepete paralleelsete võrgustike üle, mis katavad üle 50 % teatavast turust, peaks komisjonil olema õigus teatada, et erandit ei kohaldata vertikaalsete kokkulepete suhtes, mis sisaldavad asjaomase turuga seotud konkreetseid piiranguid, ja seega ennistada selliste kokkulepete suhtes artikli 81 lõike 1 täieulatusliku kohaldamise.

(35) Erandi andmine ei tohi piirata ettevõtjapoolset turgu valitseva seisundi kuritarvitamist käsitlevate asutamislepingu artikli 82 sätete kohaldamist.

(36) Komisjoni 28. juuni 1995. aasta määrust (EÜ) nr 1475/95 asutamislepingu artikli 85 lõike 3 kohaldamise kohta mootorsõidukite turustamist ja teenindust käsitlevate teatavate kokkuleppeliikide suhtes⁽¹⁾ kohaldatakse kuni 30. septembrini 2002. Andmaks kõigile ettevõtjatele aega selliste kõnealusele määrusele vastavate vertikaalsete kokkulepete kohandamiseks, mis jäävad kehtima pärast neis sätestatud erandi kehtivusaja lõppemist, on asjakohane näha nende kokkulepete puhul alates 1. oktoobrist 2003 ette üleminekuaeg, mille jooksul need tuleks käesoleva määruse kohaselt vabastada artikli 81 lõikes 1 sätestatud keelust.

(37) Võimaldamaks kõigil uute sõiduautode ja väikeste tarbesõidukite kvantitatiivsesse valikulisse turustussüsteemi kuuluvatel ettevõtjatel kohandada oma äristrateegiaid lähitulevast sellest, et erandit ei kohaldata asukohta käsitlevate klauslite suhtes, on asjakohane ette näha, et artikli 5 lõike 2 punktis b sätestatud tingimus jõustub 1. oktoobril 2005.

(38) Komisjon peab käesoleva määruse toimumist korrapäraselt jälgima, pidades eelkõige silmas selle mõju konkurentstile mootorsõidukite jaemüügis ja müügijärgses teeninduses ühisturul või selle asjakohastes osades. Selle käigus tuleb kontrollida käesoleva määruse mõju mootorsõidukite turustussektori struktuurile ja seal toimuvate koondumiste tasemele ning kaasnevat mõju konkurentstile. Peale selle peaks komisjon hindama käesoleva määruse toimumist ja koostama aruande hiljemalt 31. maiks 2008,

(¹) EÜT L 145, 29.6.1995, lk 25.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Mõisted

1. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *konkureerivad ettevõtjad* — sama toote turul tegutsevad tegelikud või võimalikud tarnijad; toote turg hõlmab neid lepingujärgseid kaupu või teenuseid, mis ostja seisukohast on oma iseloomulike tunnuste, hindade ja kasutusotstarbe tõttu omavahel vahetatavad või asendatavad;
- b) *konkurentsikeelukohustus* — otsene või kaudne kohustus, mille tõttu ostja ei valmista, osta, müü ega müü edasi kaupu või teenuseid, mis konkureerivad lepingujärgsete kaupade või teenustega, või ostja otsene või kaudne kohustus osta tarnijalt või tarnija määratud ettevõtjalt rohkem kui 30 % kõigist ostja ostetud lepingujärgsetest kaupadest, neile vastavatest kaupadest või teenustest ning nende asendajatest asjaomasel turul, arvatuna eelmise kalendriaasta ostude väärtuse põhjal. Turustaja kohustus müüa teistelt tarnijatelt pärinevaid mootorsõidukeid väljapanekusaali eraldi osas, et vältida sõidukimarkide segiajamist, ei kujuta endast konkurentsikeelukohustust käesoleva määruse tähenduses. Turustaja kohustust omada konkreetsete sõidukimarkide müügiga tegelevaid töötajaid käsitletakse käesoleva määruse tähenduses konkurentsikeelukohustusena, välja arvatud juhul, kui turustaja teeb otsuse võtta tööle konkreetsete sõidukimarkide müügiga tegelevad töötajad ja tarnija katab kõik sellest tulenevad lisakulud;
- c) *vertikaalsed kokkulepped* — kokkulepped või kooskõlastatud tegevus kahe või enama ettevõtja vahel, kes kõik tegutsevad kokkuleppe täitmise eesmärgil tootmis- või turustamisahela eri tasanditel;
- d) *vertikaalsed piirangud* — artikli 81 lõike 1 reguleerimisalasse kuuluvad konkurentsipiirangud, kui need on ette nähtud vertikaalses kokkuleppes;
- e) *ainuõigusliku tarnimise kohustus* — otsene või kaudne kohustus, mille tõttu tarnija müüb lepingujärgseid kaupu või teenuseid ainult ühele ühisturul olevale ostjale kas konkreetse tarbimise või edasimüügi eesmärgil;
- f) *valikuline turustussüsteem* — turustussüsteem, mille puhul tarnija kohustub lepingujärgseid kaupu või teenuseid kas otseselt või kaudselt müüma ainult kindlaksmääratud kriteeriumide põhjal valitud turustajatele või remonditöökodadele ning kõnealused turustajad või remonditöökojad kohustuvad mitte müüma selliseid kaupu või teenuseid volitamata turustajatele või sõltumatutele remonditöökodadele, ilma et see piiraks õigust müüa sõltumatutele remonditöökodadele varuosi või kohustust esitada sõltumatutele ettevõtjatele tehnilised andmed, diagnostikaseadmed ja töövahendid ning tagada neile mootorsõidukite remondiks ja hoolduseks või keskkonnakaitsemeetmete rakendamiseks vajalik väljaõpe;
- g) *kvantitatiivne valikuline turustussüsteem* — valikuline turustussüsteem, mille puhul tarnija kasutab turustajate või remonditöökodade valimisel kriteeriume, mis otseselt piiravad nende arvu;
- h) *kvalitatiivne valikuline turustussüsteem* — valikuline turustussüsteem, mille puhul tarnija kasutab turustajate või remonditöökodade valimisel kriteeriume, mis on laadilt ainult kvalitatiivsed, lepingujärgsete kaupade või teenuste laadi seisukohalt vajalikud ja sätestatud ühtselt kõigi turustussüsteemiga ühineda soovivate turustajate või remonditöökodade suhtes ning mida ei kohaldata diskrimineerival viisil ja millega ei piirata otseselt turustajate või remonditöökodade arvu;
- i) *intellektuaalomandi õigused* — hõlmavad tööstusomandi õigust, autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi;
- j) *oskusteave* — patentimata praktilise teabe kogum, mis tuleneb tarnija kogemustest ja katsetustest ning mis on salajane, oluline ja määratletud; käesolevas kontekstis tähendab “salajane” seda, et oskusteave tervikuna või oma teatavas koosseisus või oma koostisosade kogumina ei ole üldteada ega hõlpsasti juurdepääsetav; “oluline” tähendab, et oskusteave hõlmab andmeid, mis on ostjale hädavajalikud lepingujärgsete kaupade või teenuste kasutamiseks, müümiseks või edasimüümiseks; “määratletud” tähendab, et oskusteavet tuleb kirjeldada piisavalt ulatuslikult, et oleks võimalik kontrollida, kas see vastab salajasuse ja olulisuse kriteeriumidele;
- k) *ostja* — ettevõtja, kes müüb kaupu või teenuseid teise ettevõtja nimel, olenemata sellest, kas tegemist on turustaja või remonditöökojaga;
- l) *volitatud remonditöökoda* — mootorsõidukite remondi- ja hooldusteenuste pakkuja, kes tegutseb mootorsõidukite tarnija loodud turustussüsteemis;
- m) *sõltumatu remonditöökoda* — mootorsõidukite remondi- ja hooldusteenuste pakkuja, kes ei tegutse selle mootorsõidukite tarnija loodud turustussüsteemis, kellele ta neid teenuseid pakub. Konkreetse tarnija turustussüsteemi kuuluvat volitatud remonditöökoda käsitletakse käesoleva määruse tähenduses sõltumatu remonditöökojana, kui ta pakub remondi- ja hooldusteenuseid mootorsõidukitele, kelle tarnija turustussüsteemi ta ei kuulu;
- n) *mootorsõiduk* — üldkasutatavatel teedel sõitmiseks kasutatav vähemalt kolmerattaline iseliikuv sõiduk;
- o) *sõiduauto* — reisijateveoks ettenähtud mootorsõiduk, millel on lisaks juhiistmele kõige rohkem kaheksa istekohta;

- p) *väike tarbesõiduk* — kauba- või reisijateveoks ettenähtud mootorsõiduk, mille täismass ei ületa 3,5 tonni; kui mõnda väikest tarbesõidukit müüakse ka mudelina, mille täismass ületab 3,5 tonni, käsitletakse kõiki selle sõiduki mudelid väikeste tarbesõidukitena;
- q) *lepingujärgne sortiment* — mootorsõiduki kõik eri mudelid, mida turustajal on võimalik tarnija käest osta;
- r) *lepingujärgsesse sortimenti kuuluvale mudelile vastav mootorsõiduk* — sõiduk, mille suhtes on sõlmitud turustuskokkulepe tootja poolt või tema nõusolekul loodud turustussüsteemi kuuluva teise ettevõtjaga ning:
- mille tootja on valmistanud või kokku pannud seeriatootmises, ning
- millel on lepingujärgsesse sortimenti kuuluva mootorsõidukiga identne keremudel, ülekandemehhanism, šassii ja mootoritüüp;
- s) *varuosad* — tooted, mis paigaldatakse mootorsõidukisse sõidukiosade asendamiseks, sealhulgas näiteks mootorsõiduki kasutamiseks vajalikud määrdeained, välja arvatud mootorikütus;
- t) *originaalvaruosad* — varuosad, mille kvaliteet vastab mootorsõiduki kokkupanekul kasutatavate sõidukiosade kvaliteedile ning mis toodetakse vastavalt tehnilistele nõuetele ja tootmisstandarditele, mille sõidukitootja on kehtestanud kõnealuse mootorsõiduki osade või varuosade tootmiseks. Need hõlmavad kõnealuste sõidukiosadega samal tootmisliinil toodetavaid varuosi. Kui ei kinnitata vastupidist, kujutavad need sõidukiosad originaalvaruosi, kui osade tootja tõendab, et nende kvaliteet vastab kõnealuse sõiduki kokkupanekul kasutatud sõidukiosade kvaliteedile ning need on toodetud sõidukitootja kehtestatud tehniliste nõuete ja tootmisstandardite kohaselt;
- u) *samaväärse kvaliteediga varuosad* — ainult sellised varuosad, mille tootja suudab igal ajal tõendada, et kõnealuste osade kvaliteet vastab kõnealuse mootorsõiduki kokkupanekul kasutatavate või kasutatud sõidukiosade kvaliteedile;
- v) *turustussüsteemi kuuluvad ettevõtjad* — tootja ja ettevõtjad, kellele on tootja poolt või tema nõusolekul tehtud ülesandeks tegelda lepingujärgsete kaupade või neile vastavate kaupade turustamise, remontimise või hooldusega;
- w) *lõppkasutaja* — see mõiste hõlmab ka liisingettevõtteid, välja arvatud juhul, kui kasutatavates liisinglepingutes nähakse ette omandiõiguse üleminek või õigus osta sõiduk enne lepingu kehtivusaja lõppu.

2. Mõisted *ettevõtja*, *tarnija*, *ostja*, *turustaja* ja *remonditöökoda* hõlmavad nendega seotud asjaomaseid ettevõtjaid.

Seotud ettevõtjad on:

- a) ettevõtjad, kelle puhul ühel kokkuleppepoolel on otseselt või kaudselt:

- i) kasutada rohkem kui pooled häälestest või
- ii) õigus nimetada ametisse üle poole nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seaduslikult esindava organi liikmetest või
- iii) õigus juhtida ettevõtja äritegevust;
- b) ettevõtjad, kellel on ühe kokkuleppepoole suhtes otseselt või kaudselt punktis a loetletud õigused või volitused;
- c) ettevõtjad, kelle suhtes mõnel punktis b osutatud ettevõtjal on otseselt või kaudselt punktis a loetletud õigused või volitused;
- d) ettevõtjad, kelle suhtes kokkuleppepoolel koos ühe või mitme punktis a, b või c osutatud ettevõtjaga või ühel või mitmel kõnealustes punktides osutatud ettevõtjal ühiselt on punktis a loetletud õigused või volitused;
- e) ettevõtjad, kelle puhul punktis a loetletud õigused ja volitused kuuluvad ühiselt:
- i) kokkuleppepoolele või nende vastavatele punktides a–d loetletud seotud ettevõtjatele või
- ii) ühele või mitmele kokkuleppepoolele või ühele või mitmele punktides a–d loetletud nendega seotud ettevõtjale ja ühele või mitmele kolmandale isikule.

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Vastavalt asutamislepingu artikli 81 lõikele 3 ja kui käesoleva määruse sätetest ei tulene teisiti, deklareeritakse käesolevaga, et asutamislepingu artikli 81 lõiget 1 ei kohaldata vertikaalsete kokkulepete suhtes, mis käsitlevad tingimusi, mille alusel kokkuleppepoolel võivad osta, müüa või edasi müüa uusi mootorsõidukeid, mootorsõidukite varuosi ning nende remondi- ja hooldusteenuseid.

Esimest lõiku kohaldatakse juhul, kui sellised vertikaalsed kokkulepped sisaldavad vertikaalseid piiranguid.

Käesolevas lõikes deklareeritud erandit käsitletakse erandina käesoleva määruse tähenduses.

2. Erandit kohaldatakse ka järgmiste vertikaalse kokkuleppe liikide suhtes:

- a) vertikaalsed kokkulepped, mis on sõlmitud ettevõtjate ühenduse ja selle liikmete vahel või sellise ühenduse ja selle tarnijate vahel, ainult sel juhul, kui kõik sellise ühenduse liikmed on mootorsõidukite või mootorsõidukite varuosade turustajad või remonditöökodad ning kui ühegi ühenduse liikme ega temaga seotud ettevõtja aasta kogutoodang ei ületa 50 miljonit eurot; käesolev määrus hõlmab selliste ühenduste

sõlmitud vertikaalseid kokkuleppeid, ilma et see piiraks artikli 81 kohaldamist sellise ühenduse liikmete vahel sõlmitud horisontaalkokkulepete või ühenduse otsuste suhtes;

- b) vertikaalsed kokkulepped, mis sisaldavad sätteid intellektuaalomandi õiguste ostjale loovutamise või ostja poolt kasutamise kohta tingimusel, et kõnealused sätted ei ole selliste kokkulepete esmane eesmärk ning et need on otseselt seotud kaupade või teenuste kasutamise, müümise või edasimüümisega ostja või tema klientide poolt. Erandit kohaldatakse tingimusel, et kõnealused sätted ei sisalda lepingujärgsete kaupade või teenuste kohta konkurentsipiiranguid, mille eesmärk või mõju on sama nagu vertikaalsetel piirangutel, mille puhul käesolev määrus erandit ei tee.

3. Erandit ei kohaldata konkureerivate ettevõtjate vahel sõlmitud vertikaalsete kokkulepete suhtes.

Seda kohaldatakse siiski juhul, kui konkureerivad ettevõtjad sõlmivad mittevastastikuse vertikaalse kokkuleppe ja:

- a) ostja aasta kogukäive ei ületa 100 miljonit eurot või
- b) tarnija on kaupade valmistaja ja turustaja ning ostja on turustaja, kes ei valmista lepingujärgsete kaupadega konkureerivaid kaupu või
- c) tarnija pakub teenuseid eri kaubandustasanditel ning ostja ei paku konkureerivaid teenuseid sellel kaubandustasandil, kus ta lepingujärgseid teenuseid ostab.

Artikkel 3

Üldtingimused

1. Lõikeid 2, 3, 4, 5, 6 ja 7 arvesse võttes kohaldatakse erandit tingimusel, et tarnija turuosa ei ole suurem kui 30 % asjaomasest turust, kus ta uusi mootorsõidukeid, mootorsõidukite varuosi ning remondi- ja hooldusteenuseid müüb.

Erandi kohaldamiseks vajalik turuosa künnis on siiski 40 % selliste kokkulepete puhul, millega luuakse kvantitatiivsed valikulised turustussüsteemid uute mootorsõidukite müügiks.

Neid künniseid ei kohaldata kokkulepete suhtes, millega luuakse kvalitatiivsed valikulised turustussüsteemid.

2. Ainuõigusliku tarnimise kohustust sisaldavate vertikaalsete kokkulepete puhul kohaldatakse erandit tingimusel, et ostja turuosa ei ole suurem kui 30 % asjaomasest turust, millel ta lepingujärgseid kaupu või teenuseid ostab.

3. Erandit kohaldatakse tingimusel, et turustaja või remonditöökajaga sõlmitud vertikaalses kokkuleppes nähakse ette, et tarnija nõustub vertikaalses kokkuleppes tulenevate õiguste ja kohustuste üleminekuga teisele turustussüsteemi kuuluvale turustajale või remonditöökajale, kelle kõnealune turustaja või remonditöökoda välja valib.

4. Erandit kohaldatakse tingimusel, et turustaja või remonditöökajaga sõlmitud vertikaalses kokkuleppes nähakse ette, et kokkuleppe lõpetamisest teatada sooviv tarnija peab esitama kirjaliku teatise ning lõpetamist üksikasjalikult, objektiivselt ja arusaadavalt põhjendama, et tarnija ei saaks turustaja või remonditöökajaga sõlmitud vertikaalset kokkulepet lõpetada tegevuse tõttu, mida käesolev määrus ei pruugi piirata.

5. Erandit kohaldatakse tingimusel, et uute mootorsõidukite tarnija ning turustaja või volitatud remonditöökajade vahel sõlmitavas vertikaalses kokkuleppes nähakse ette, et:

a) kokkuleppe sõlmitakse vähemalt viieks aastaks; sel juhul kohustub iga kokkuleppepool teatama teisele poolele vähemalt kuus kuud ette, kui ta ei kavatse kokkulepet pikendada;

b) kokkuleppe sõlmitakse määramata ajaks; sel juhul on seaduslik etteteatamistähtaeg mõlemale kokkuleppepoolele vähemalt kaks aastat; seda tähtaega lühendatakse vähemalt ühe aastani, kui:

i) tarnija on seaduse või erikokkuleppe kohaselt kohustatud maksma kokkuleppe lõpetamisel asjakohast hüvitist;

või

ii) tarnija lõpetab kokkuleppe, kuna see on vajalik terve võrgu või selle olulise osa ümberkorraldamiseks.

6. Erandit kohaldatakse tingimusel, et vertikaalsete kokkulepete kohaselt on mõlemal kokkuleppepoolel õigus pöörduda lepingujärgsete kohustuste täitmist käsitlevates vaidlustes sõltumatu eksperdi või vahekohtuniku poole. Sellised vaidlused võivad muu hulgas käsitleda järgmist:

a) tarnekohustused;

b) müügiplaanide seadmine ja saavutamine;

c) varudega seotud nõuete täitmine;

d) mootorsõidukinäidiste pakkumise või kasutamisega seotud kohustuse täitmine;

e) eri sõidukimarkide müügitingimused;

f) küsimus, kas tegutsemine asukohas, milleks puudub luba, piirab mootorsõidukite (v.a sõidua autod ja väikesed tarbesõidukid) turustaja võimalusi oma äritegevust laiendada;

või

g) küsimus, kas kokkuleppe lõpetamine teatises esitatud põhjendustel on õigustatud.

Esimeses lauses nimetatud õigus ei piira kõigi kokkuleppepoolete õigust pöörduda taotlusega siseriikliku kohtu poole.

7. Käesoleva artikli kohaldamisel jagatakse artikli 1 lõike 2 punktis e loetletud ettevõtjatele kuuluv turuosa võrdselt kõigi ettevõtjate vahel, kellel on artikli 1 lõike 2 punktis a loetletud õigused või volitused.

Artikkel 4

Põhilised piirangud

(Uute mootorsõidukite, remondi- ja hooldusteenuste ning varuosade müüki käsitlevad põhilised piirangud)

1. Erandit ei kohaldata vertikaalsete kokkulepete suhtes, mille eesmärgiks on otseselt või kaudselt, üksikult või muude poolte kontrolli all olevate teguritega kombineeritult:

- a) piirata turustaja või remonditöökoja võimalust määrata kindlaks oma müügihind, ilma et see piiraks tarnija võimalust kehtestada maksimaalne müügihind või soovituslik müügihind tingimusel, et poolte survel või nende pakutud stiimulite põhjal ei ulatu need fikseeritud või minimaalse müügihinnani;
- b) piirata territooriume või kliente, kellele turustaja või remonditöökoda võib lepingujärgseid kaupu või teenuseid müüa; erandit kohaldatakse siiski järgmistel juhtudel:
 - i) aktiivse müügi piiramine territooriumil või klientide gruppide, mille osas tarnija on jätnud endale ainuõiguse või loovutanud selle teisele turustajale või remonditöökojale, kui selline piirang ei piira turustaja või remonditöökoja klientide läbimüüki;
 - ii) hulgimüügi tasandil tegutsevate turustajate müügi piiramine lõppkasutajatele;
 - iii) valikulise turustussüsteemi liikmete poolt volitatavate turustajatele suunatud uute mootorsõidukite ja varuosade müügi piiramine valikulist turustamist kasutatavatel turgudel kooskõlas punkti i sätetega;
 - iv) ostja piiramine teiste toodete valmistamiseks tarnitud komponentide müügil klientidele, kes kasutaksid neid tarnija pakutavate toodetega samalaadsete kaupade valmistamiseks;
- c) piirata tarnijate või remonditöökodade vahelist risttarnimist valikulises turustussüsteemis, sealhulgas tarnijate või remonditöökodade vahel, kes tegutsevad eri kaubandustasanditel;
- d) piirata uute sõiduautode ja väikeste tarbesõidukite, igat liiki mootorsõidukite varuosade ning igat liiki mootorsõidukite remondi- ja hooldusteenuste aktiivset või passiivset müüki jaemüügitasandil tegutsevate valikulise turustussüsteemi liikmete poolt lõppkasutajatele turgudel, kus kasutatakse valikulist turustamist. Erandit kohaldatakse kokkulepete suhtes, mis

keelavad valikulise turustussüsteemi liikmel tegutseda asukohas, milleks puudub luba. Erandi kohaldamine sellise keelu suhtes toimub siiski vastavalt artikli 5 lõike 2 punktile b;

- e) piirata uute mootorsõidukite (v.a sõiduautod ja väikesed tarbesõidukid) aktiivset või passiivset müüki jaemüügitasandil tegutsevate valikulise turustussüsteemi liikmete poolt lõppkasutajatele turgudel, kus kasutatakse valikulist turustamist, ilma et see piiraks tarnija õigust keelata selle süsteemi liikmel tegutseda asukohas, milleks puudub luba;

(Ainult uute mootorsõidukite müüki käsitlevad põhilised piirangud)

- f) piirata turustaja võimalust müüa uusi mootorsõidukeid, mis vastavad tema lepingujärgsesse sortimenti kuuluvatele mudelitele;
- g) piirata turustaja võimalust sõlmida remondi- ja hooldusteenuste osutamiseks allhankeleping volitatud remonditöökodadega, ilma et see piiraks tarnija võimalust nõuda, et turustaja esitaks lõppkasutajatele enne müügilepingu sõlmimist kõnealuse volitatud remonditöökoja (kõnealuste volitatud remonditöökodade) nime ja aadressi ning, kui need remonditöökojad ei asu müügikoha läheduses, teataks lõppkasutajatele, kui kaugel kõnealune remonditöökoda asub; sellised kohustused võib kehtestada üksnes juhul, kui samasugused kohustused kehtestatakse ka turustajatele, kelle remonditöökoda ei asu müügikohaga samal territooriumil;

(Ainult remondi- ja hooldusteenuste ning varuosade müüki käsitlevad põhilised piirangud)

- h) piirata volitatud remonditöökoja võimalust piirduda oma tegevuses ainult remondi- ja hooldusteenuste pakkumise ning varuosade turustamisega;
- i) piirata mootorsõidukite varuosade müüki valikulise turustussüsteemi liikmete poolt sõltumatutele remonditöökodadele, kes kasutavad neid osi mootorsõidukite remondis ja hoolduses;
- j) piirata originaalvaruosade või samaväärse kvaliteediga varuosade, remondivahendite või diagnostikaseadmete ja muude seadmete tarnija ja mootorsõidukite tootja kokkuleppe kohaselt tarnija võimalust müüa neid kaupu või teenuseid volitatud või sõltumatutele turustajatele või volitatud või sõltumatutele remonditöökodadele või lõppkasutajatele;
- k) piirata turustaja või volitatud remonditöökoja võimalust hankida originaalvaruosi või samaväärse kvaliteediga varuosi tema valitud kolmandalt ettevõtjalt ning kasutada neid mootorsõidukite remondis ja hoolduses, ilma et see piiraks uute mootorsõidukite tarnija võimalust nõuda tema tarnitud originaalvaruosade kasutamist garantiiremondi, tasuta teenuste ja taastustööde puhul;

l) piirata mootorsõidukite tootja, kes kasutab sõidukiosi mootorsõiduki esialgsel kokkupanemisel, ning selliste sõidukiosade tarnija vahelise kokkuleppe kohaselt tarnija võimalust märgistada tarnitud sõidukiosad või varuosad tõhusalt ja nähtaval viisil oma kaubamärgi või logoga.

2. Erandit ei kohaldata juhul, kui mootorsõidukite tarnija keeldub tagamast sõltumatutele ettevõtjatele juurdepääsu tehnilistele andmetele, diagnostika- ja muudele seadmetele, töövahenditele, sealhulgas asjakohasele tarkvarale, või väljaõppele, mis on vajalik mootorsõidukite remondiks ja hoolduseks või keskkonnakaitsemeetmete rakendamiseks.

Selline juurdepääs hõlmab eelkõige mootorsõidukite elektrooniliste kontrolli- ja diagnostikasüsteemide piiramatut kasutamist, nende süsteemide programmeerimist tarnija tavapärase menetluse kohaselt, remondi ja väljaõppega seotud juhiseid ning diagnostika- ja tehnohooldusvahendite ja -seadmete kasutamiseks vajalikku teavet.

Sõltumatute ettevõtjate juurdepääs tuleb tagada mittediskrimineerival, kiirel ja proportsionaalsel viisil ning teave tuleb esitada kasutuskõlblikus vormis. Kui kõnealune teave on kaitstud intellektuaalomandi õigusega või see kujutab endast oskusteavet, ei tohi juurdepääsu tagamisest keelduda ühelgi õigusvastasena käsitletaval viisil.

Käesoleva lõike kohaldamisel käsitletakse sõltumatu ettevõtjana ettevõtjaid, kes on otseselt või kaudselt seotud mootorsõidukite remondi või hooldusega, eelkõige sõltumatuid remonditöökodasid, remondiseadmete ja -vahendite tootjaid, varuosade sõltumatuid turustajaid, tehniliste andmete avaldajaid, autoklubisid, maanteeabi teenuseid pakkuvaid ettevõtjaid, kontrolli- ja katseteenuseid pakkuvaid ettevõtjaid ning remonditöökodadele väljaõpet pakkuvaid ettevõtjaid.

Artikkel 5

Eritingimused

1. Uute mootorsõidukite, remondi- ja hooldusteenuste ning varuosade müügi puhul ei kohaldata erandit järgmiste vertikaalsete kokkulepetes sisalduvate kohustuste suhtes:

- a) otsesed või kaudsed konkurentsikeelukohustused;
- b) otsesed või kaudsed kohustused, mis piiravad volitatud remonditöökoda võimalust pakkuda remondi- ja hooldusteenuseid konkureerivate tarnijate pakutavate sõidukite puhul;
- c) otsesed või kaudsed kohustused, mille tõttu turustussüsteemi liikmed ei saa müüa teatavate konkureerivate tarnijate pakutavaid mootorsõidukeid või varuosi või pakkuda nende puhul remondi- ja hooldusteenuseid;

d) otsesed või kaudsed kohustused, mille tõttu turustaja või volitatud remonditöökoda ei saa pärast kokkuleppe lõpetamist toota, osta, müüa või edasi müüa mootorsõidukeid või pakkuda remondi- ja hooldusteenuseid.

2. Uute mootorsõidukite müügi puhul ei kohaldata erandit järgmiste vertikaalsete kokkulepetes sisalduvate kohustuste suhtes:

- a) otsesed või kaudsed kohustused, mille tõttu jaemüüja ei saa müüa lepingujärgsete kaupadega või neile vastavate kaupadega seotud liisingteenuseid;
- b) valikulisse turustussüsteemi kuuluvatele sõiduautode või väikeste tarbesõidukite turustajatele pandud otsesed või kaudsed kohustused, mis piiravad nende võimalust luua täiendavaid müügi- ja turustuskohti ühisturu muudes osades, kus kasutatakse valikulist turustamist.

3. Remondi- ja hooldusteenuste või varuosade müügi puhul ei kohaldata erandit otseste või kaudsete kohustuste suhtes, mis on seotud volitatud remonditöökoda tegevuskohaga, kus kasutatakse valikulist turustamist.

Artikkel 6

Käesoleva määrusega antud erandi tühistamine

1. Komisjon võib käesoleva määrusega antud erandi tühistada vastavalt määruse nr 19/65/EMÜ artikli 7 lõikele 1, kui ta mingil konkreetsel juhul leiab, et käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvatel vertikaalsete kokkulepetel on tagajärgi, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 81 lõikes 3 sätestatud tingimustega, eelkõige juhul, kui:

- a) konkureerivate tarnijate või ostjate poolt kohaldatavate sarnaste vertikaalsete piirangute paralleelsete võrgustike kumulatiivne mõju piirab märkimisväärselt juurdepääsu asjaomasele turule või konkurentsi sellel turul; või
- b) konkurents on piiratud turul, kus ühel tarnijal puudub tõhus konkurents teiste tarnijatega; või
- c) lepingujärgsete kaupade või neile vastavate kaupade hinnad ja tarnetingimused on eri geograafilistel turgudel märkimisväärselt erinevad; või
- d) ühel geograafilisel turul kasutatakse diskrimineerivaid hindu või tarnetingimusi.

2. Kui mõnel konkreetsel juhul on vertikaalsel kokkuleppel, mille suhtes kohaldatakse erandit, asutamislepingu artikli 81 lõikes 3 sätestatud tingimustega vastuolus olev mõju liikmesriigi territooriumil või osal sellest, ja kui sellise territooriumi näol on tegemist selgepiirilise geograafilise turuga, võib asjaomase liikmesriigi pädev asutus tühistada käesoleva määruse alusel antud erandi kõnealuse territooriumi osas lõikes 1 sätestatud tingimustel.

Artikkel 7

Määruse kohaldamata jätmine

1. Määruse nr 19/65/EMÜ artikli 1 punkti a kohaselt võib komisjon määrusega teatada, et kui samalaadsete vertikaalsete piirangute paralleelsed võrgustikud hõlmavad üle 50 % asjaomasest turust, ei kohaldata käesolevat määrust vertikaalsete kokkulepete suhtes, mis sisaldavad kõnealust turgu puudutavaid konkreetseid piiranguid.

2. Lõikele 1 vastavat määrust hakatakse kohaldama kõige varem üks aasta pärast selle vastuvõtmist.

Artikkel 8

Turuosa arvutamine

1. Käesolevas määruses sätestatud turuosad arvutatakse:

- a) uute mootorsõidukite turustamise osas tarnija müüdüd lepingujärgsete kaupade ja neile vastavate kaupade ning muude tarnija müüdüd ning ostjate poolt omaduste, hinna ja kasutusotstarbe tõttu omavahel asendatavateks või vahetatavateks peetavate kaupade müügitulu põhjal;
- b) varuosade turustamise osas tarnija müüdüd lepingujärgsete kaupade ja muude kaupade ning muude tarnija müüdüd ning ostjate poolt omaduste, hinna ja kasutusotstarbe tõttu omavahel asendatavateks või vahetatavateks peetavate kaupade väärtuse põhjal;
- c) remondi- ja hooldusteenuste pakkumise osas tarnija turustusvõrgu liikmete müüdüd lepingujärgsete teenuste ning muude kõnealuste liikmete müüdüd ning ostjate poolt omaduste, hinna ja kasutusotstarbe tõttu omavahel asendatavateks või vahetatavateks peetavate teenuste väärtuse põhjal.

Kui müügitulu käsitlevad andmed ei ole kättesaadavad, võib kasutada väärtust käsitlevaid andmeid ja vastupidi. Kui selline teave ei ole kättesaadav, võib kasutada muudel usaldusväärsetel turgu käsitlevatel andmetel põhinevaid hinnanguid. Artikli 3 lõike 2 kohaldamisel kasutatakse turuosa arvutamiseks kas ostu- või ostuväärtust turul või nende tõenäolist väärtust.

2. Käesolevas määruses sätestatud 30 % ja 40 % suuruse turuosa künnise kohaldamisel järgitakse järgmisi eeskirju:

- a) turuosa arvutatakse eelnevat kalendriaastat käsitlevate andmete põhjal;
- b) turuosa hõlmab kõiki kaupu ja teenuseid, mida tarnitakse integreeritud turustajatele müügi eesmärgil;
- c) kui turuosa esialgu ei ületa vastavalt 30 % või 40 %, kuid tõuseb hiljem nimetatud piirist kõrgemale, ületamata siiski vastavalt 35 % või 45 % piiri, kehtib erand kahe järjestikuse kalendriaasta jooksul pärast aastat, mil 30 % või 40 % turuosa künnis esimest korda ületati;
- d) kui turuosa esialgu ei ületa vastavalt 30 % või 40 %, kuid tõuseb hiljem üle 35 % või 45 % piiri, kehtib erand ühe kalendriaasta jooksul pärast aastat, mil 30 % või 40 % tase esimest korda ületati;
- e) punktides c ja d sätestatud soodustusi ei või kombineerida selliselt, et ületada kahe kalendriaasta pikkust ajavahemikku.

Artikkel 9

Käibe arvutamine

1. Aasta kogukäibe arvutamiseks artikli 2 lõike 2 punkti a ja artikli 2 lõike 3 punkti a tähenduses liidetakse kokku vertikaalse kokkuleppe asjaomase poole ja temaga seotud ettevõtjate eelneva majandusaasta kõigi kaupade ja teenuste käive, välja arvatud kõik maksud ja muud lõivud. Seejuures ei võeta arvesse vertikaalse kokkuleppe poole ja temaga seotud ettevõtjate vahelisi või temaga seotud ettevõtjate omavahelisi tehinguid.

2. Erandi kohaldamine jätkub, kui kahe järjestikuse majandusaasta jooksul ei ületata aasta kogukäibe künnist rohkem kui 10 %.

Artikkel 10

Üleminekuperiood

EÜ asutamislepingu artikli 81 lõikes 1 sätestatud keeldu ei kohaldata ajavahemikus 1. oktoobrist 2002 kuni 30. septembrini 2003 nende kokkulepete suhtes, mis on 30. septembril 2002 juba jõus ja mis ei vasta käesolevas määruses sätestatud erandi tingimustele, kuid vastavad määruses (EÜ) nr 1475/95 sätestatud erandi tingimustele.

*Artikkel 11***Järelevalve- ja hindamisaruanne**

1. Komisjon jälgib korrapäraselt käesoleva määruse toimimist, pidades eelkõige silmas selle mõju:

- a) konkurentsile mootorsõidukite jaemüügis ja müügijärgses teeninduses ühisturul või selle asjakohastes osades;
- b) mootorsõidukite turustussektori struktuurile ja seal toimuvate koondumiste tasemele ning kaasnevat mõju konkurentsile.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 31. juuli 2002

2. Komisjon koostab käesoleva määruse kohta aruande hiljemalt 31. maiks 2008, võttes eelkõige arvesse artikli 81 lõikes 3 sätestatud tingimusi.

*Artikkel 12***Jõustumine ja kehtivusaja lõppemine**

1. Käesolev määrus jõustub 1. oktoobril 2002.
2. Artikli 5 lõike 2 punkti b kohaldatakse alates 1. oktoobrist 2005.
3. Käesolev määrus kehtib kuni 31. maini 2010.

Komisjoni nimel

komisjoni liige

Mario MONTI
